

Тақризи

роҳбари унвончӯ Каримова Мастона Дилбаровна дар мавзӯи “Ташаккул ва инкишофи лексикаи лаҳча дар шароити дузабонӣ (дар асоси маводи лексикаи лаҳҷаи тоҷикони ноҳияи Лахш)” барои дарёфти дараҷаи номзади илми филология аз рӯйи ихтисоси 10. 02. 22 – Забонҳои халқҳои кишварҳои хориҷӣ Аврупо, Осиё, Африқо, сокинони бумии (аборигенҳо) Амрико ва Австралия (забони тоҷикӣ)

Инак, беш аз 150 сол аст, ки шеваҳои забони тоҷикӣ мавриди баррасию омӯзиш қарор гирифтаанд. Таҳқиқи шеваҳои мазкур ҳам аз ҷониби муҳаққиқони ватанӣ ва ҳам аз тарафи мутахассисони хориҷӣ сурат гирифтааст. Дар ин муддат ба масъалаи табақабандии шеваҳо аҳамияти махсус зоҳир карда, онҳоро мутобиқи хусусиятҳои савтию грамматикӣ ба гурӯҳҳо тақсим кардаанд. Дар асоси ин табақабандӣ асару мақола ва монографияҳои то солҳои 80-уми асри гузашта навишташуда, асосан, ба таври система баррасӣ кардани лаҳҷаҳо дарбар мегирифтаанд. Баъдан ба масъалаҳои алоҳидаи баррасии шеваҳо даст задани шевашиносон ҳарчи бештар гардид. Ин буд, ки таҳқиқи лексикаи лаҳҷаҳо, баррасии фразеологизмҳои онҳо ва омӯзиши илмии роҳҳои калимасозии лаҳҷаҳои алоҳида диққати олимону чалб кард, ки дар натиҷа чандин асару мақолаҳои бунёди ба вучуд омадаанд.

Ҳамзамон, ҷанбаҳои гуногуни лаҳҷаҳои забони тоҷикӣ ниёз ба таҳқиқдоранд ва яке аз масъалаҳои асосӣ баррасии лаҳҷаи тоҷикони минтақаи Лахш аст, ки дар муҳити дузабонӣ ҷойгир мебошад. Маҳз ба ҳамин масъала Каримова Мастона Дилбаровна даст зада, дар мавзӯи “Ташаккул ва инкишофи лексикаи лаҳча дар шароити дузабонӣ (дар асоси маводи лексикаи лаҳҷаи тоҷикони ноҳияи Лахш)” рисолаи номзадӣ навиштанд. Таваҷҷуҳи рисола навис ба масъалаи муносибатҳои забони тоҷикони ноҳияи Лахш бо мардуми қирғиз, ки дар давоми садсолаҳо бо онҳо зистаанд, равона шудааст. Барои ҳалли ин масъала чандин сол ба қорҳои саҳроӣ машғул шуда, маводи фаровони лаҳҷавӣ ҷамъ карда, онҳоро мавриди баррасии илмӣ қарор додааст.

Дар диссертатсия дар муҳити дузабона рушт кардани таркиби луғати лаҳҷаи Лахш ва ҳамзамон ниғаҳ доштани калимаҳои хоси лаҳҷа, равнақи калимаҳои умумихалқӣ бо далелҳои илмӣ нишон дода шуда, ташаккули гурӯҳҳои мавзӯии лаҳҷаи мазкур бо таъсири забони қирғизӣ матраҳ карда шудааст. Аз тариқи забон таҳлили масоили этникӣ боиси баррасии муносибатҳои этнолингвистӣ гардида, дар таҳқиқи гурӯҳҳои мавзӯии лаҳҷаи мазкур равшан гардидани донории забони қирғизӣ ва ретсипиентии лаҳҷаи тоҷикӣ ва, баръакс, баръало равшан гардидааст. Дар маҷмӯъ рисолаи Каримова Мастона Дилбаровнаро дар мавзӯи “Ташаккул ва инкишофи лексикаи лаҳҷа дар шароити дузабонӣ (дар асоси маводи лексикаи лаҳҷаи тоҷикони ноҳияи Лахш)” кори анҷомёфта меҳисобам ва онро барои муҳокима ва дифоъ тавсия медиҳам.

Роҳбари илмӣ:

Узви вобастаи академияи илмҳои ҶТ,

д.и.ф.,

С. Раҳматуллозода

Имзои С.Раҳматуллозодаро тасдиқ мекунам:

Нозири калони кадри Институти

забон ва адабиёти ба номи

Абӯабдулло Рӯдакии АИ ҶТ

С. Муродова